

RESTAURERING AF G.C. HILKERS POMPEJANSKE LOFTSDEKORATION I SPISESALEN PÅ SORØ AKADEMI

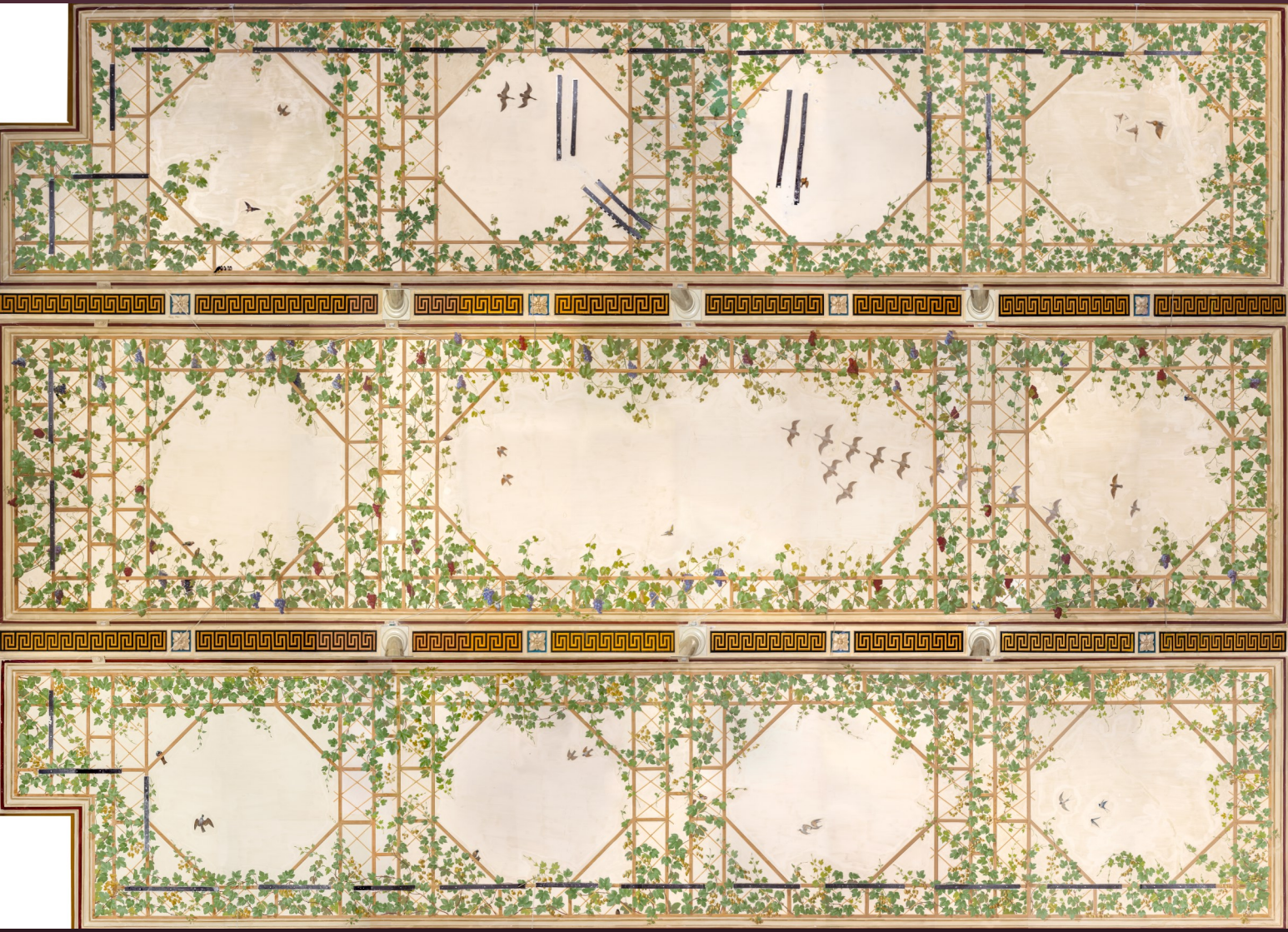

Hilker på Sorø Akademi

Georg Christian Hilker udsmykker fra 1861-1863 spisesalen på Sorø Akademi. Hilker, der var en af datidens store dekorationsmalere, har udført udsmykninger i en lang række fremtrædende bygninger, herunder lofterne på Thorvaldsens Museum, forhallen og biblioteket på Københavns Universitet og Landbohøjskolens store auditorium.

Spisesalens loft blev udsmykket i limfarver og væggene i oliefarver. Loftsmotivet er en tredelt pergola, der visuelt bæres af seks understøttende jernsøjler. Motivet leder tankerne henimod en sydlandsk taverna med referencer til Rom og Pompeji. Omkring pergolaens lette gitterværk snor sig humleplanter og vinranker, hvori der gemmer sig talrige småfugle. Baggrunden er en lys todimensionel himmel, hvorpå der ses vildgæs og svaler på træk.

Loftet er siden dets opførelse restaureret af flere omgange. Den mest omfattende restaurering fandt sted i 1906-07 ved Møllmann & Co.

Spisesalens limfarvedekorerede loft skaber illusionen om en italiensk taverna, hvor akademiets elever kan indtage måltiderne under vinranker og humleplanter, der slynger sig om et espalier.

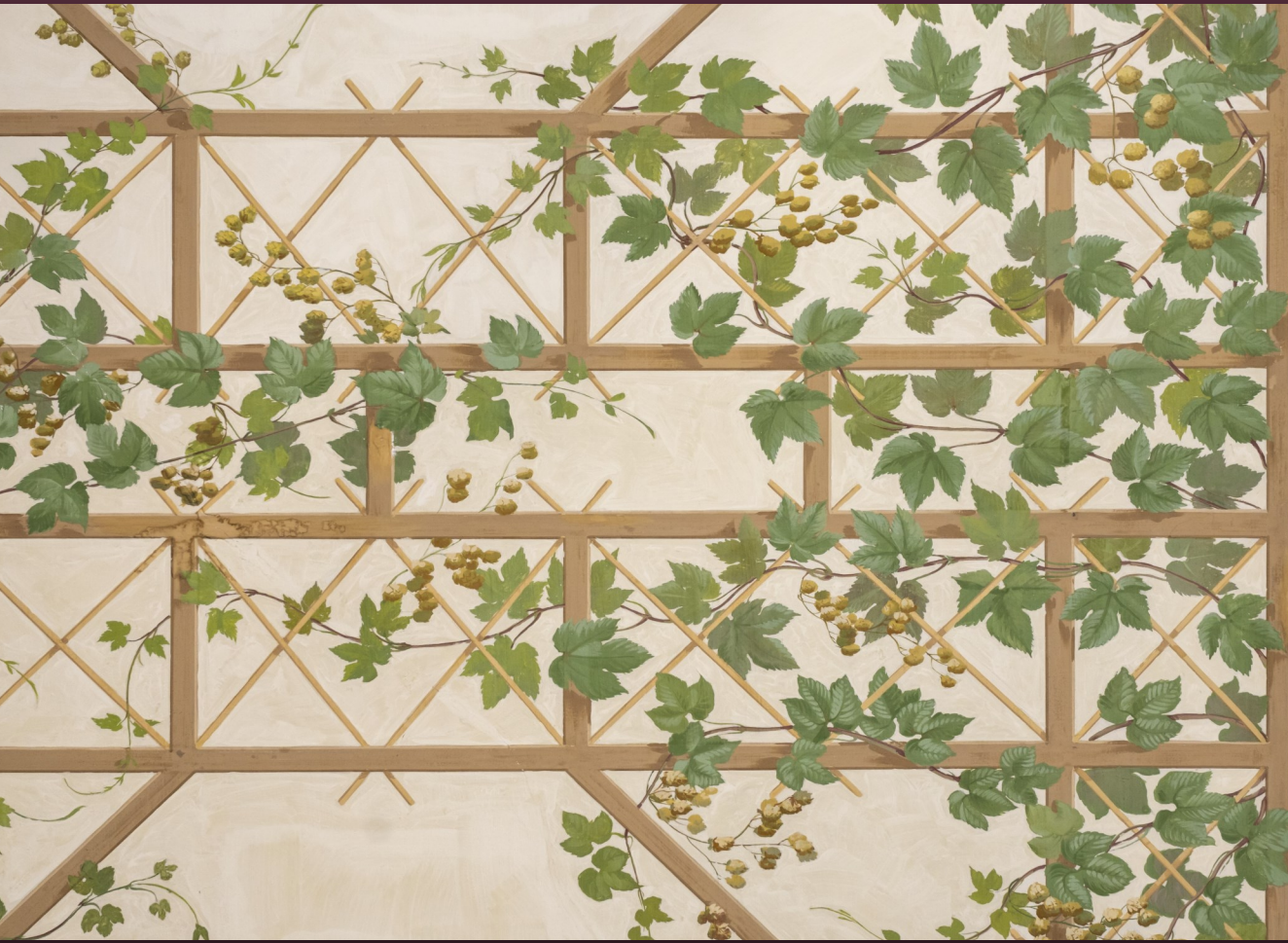
Loftsdekorationens bevaringstilstand

Netop loftsdekorationens tidligere restaureringer har haft stor betydning for dens nuværende bevaringstilstand. I den igangværende restaurering arbejdes der med:

- Revner
- Løs puds
- Op- og afskalninger i puds- og farvelag
- Overfladesmuds
- Problematikker knyttet til tidligere restaureringer, herunder kompletteringer og overmalinger

Af disse problematikker er revner og løs puds de alvorligste, både ud fra et bevaringsmæssigt og et æstetisk synspunkt.

Revnerne er dels opstået som følge af sætninger i bygningen og dels efter vibrationer fra den overliggende festsal. Revnerne, der både løber gennem monokrome farveflader og sirligt udsmykkede partier, måler 0,1 - 5 cm i bredden og strækker sig over mere end 40 meter.

Spisesalens loft er rigt udsmykket med humleplanter og vinranke. Kommer man helt tæt på decorationen, opdager man, at der summer af liv. Mellem rankerne gemmer sig alverdens småfugle samt bier.

Detalje af loftet med to småfugle, der gemmer sig mellem humleplanterne. Fuglene er blot to af mange. Detaljeringsgraden er høj, og man er ikke i tvivl om, at decorationen er udført af dygtige dekorationsmalere.

Konservering og restaurering

Indledningsvis er loftets bevaringstilstand og restaureringshistorie dokumenteret skriftligt, grafisk og fotografisk. Al information samles i en behandlingsrapport, således at man ved fremtidige restaureringer kan se, hvad der er gjort, hvor og hvorfor.

Lofterne er indledningsvis blevet børstet over med en blød modler. De løse smudspartikler er sideløbende blevet fjernet fra luften med en støvsuger. Herefter er decorationen blevet renset med latexsvampe. Svampene indeholder ingen opløsningsmiddel, og der er derfor udelukkende tale om en tørrensning.

Efter endt overfladerensning er alle ustabile uoriginale pudskompletteringer blevet fjernet fra loftet, og de åbne skader renset for løse partikler. Alle originale pudspartier er herefter blevet sikret med hydraulisk kalkmørtel, hvorved pudsens vedhæftning til den bagvedliggende stabile konstruktion er blevet genetableret.

Alle tabte partier er blevet genopbygget i kalkmørtel. Inderst lægges der en grovmørtel, mens det afsluttende lag mørtel, der består af kulekalk, sand og pulveriseret kalksten, er meget finkornet og fed. Mørtlen bliver lagt i med små murerskeer, der er specialfremstillet til modelleringsarbejde. Før mørtelarbejdet påbegyndes, bliver der påført en opløsning af menthol og ethanol umiddelbart omkring skaden. Denne opløsning danner ved fordampning af ethanolen en tynd hinde af menthol, der beskytter originaloverfladen mod vand og kalk, mens kompletteringsarbejdet udføres. Efter ca. et døgn er mentholen fordampet.

Efter sommer, når hele decorationen er renset og stabiliseret, bliver der retoucheret, hvilket vil sige, at alle mørtelkompletteringer påføres ny farve. De nye retoucheringer består af en monokrom bundfarve udført i limfarve (harelim og pigment), hvorpå der retoucheres med stabile, vandbaserede retoucheringsfarver.

Har man øjnene med sig, vil man opdage, at der flere steder på loftet gemmer sig inskriptioner og signaturer, bl.a. fra de tidligere restaureringer. På fotoet herover ses en inskription, der ikke er dateret: *Anna - Line ... Frederikke ... Dejlige Piger (Sludder!)*. Hvem der har skrevet det, kan man blot fantasere om.

Tidens tand og ældre restaureringer har sat sine spor på loftet, og flere steder ses der mindre og større områder med ustabil puds. På fotoet herover ses et større område, hvor en ældre ustabil pudskomplettering er fjernet. Der sidder 30 ældre skruer og søm, der vidner om tidligere tiders forsøg på at stabilisere området.

Loftet har igennem tiden været underlagt flere mere eller mindre omfattende behandlinger. Et eksempel er den lyse baggrundsfarve, der flere steder er genopmalet, hvilket har resulteret i et noget uensartet udtryk.

En stor del af restaureringsarbejdet består i at sikre ustabile pudspartier. Derudover bliver alle skader i loftsdekorationen lukket med kalkbaserede mørtler. Mørtlen lægges i med små murerskeer, der er specialfremstillet til modelleringsarbejde.